

RADU NEDICI (radu.nedici@unibuc.ro)

Între Liga Sfântă și misionariatul apostolic: Cariera franciscanului Angelo Gabriele Gautieri din Nisa (1653–1709) / Entre la Sainte Ligue et l'œuvre missionnaire apostolique : la carrière du frère franciscain Angelo Gabriele Gautieri de Nice (1653–1709) / Between the Holy League and Apostolic Missionary Work: the Career of the Franciscan Friar Angelo Gabriele Gautieri from Nice (1653–1709)

<https://www.doi.org/10.62616/SMIM.2025.08>

The full text is available on CEEOL / Textul integral al studiului poate fi accesat prin CEEOL: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1402687>

Angelo Gabriele Gautieri's name is largely unknown to contemporary historians, despite the notable prominence he attained during his lifetime. A Franciscan friar of Savoyard noble origin, Gautieri distinguished himself through his expertise in pyrotechnics, serving the Austrian Habsburgs on the anti-Ottoman front in Hungary for over a decade following 1683. His military contributions earned him bureaucratic appointments and, eventually, an episcopal nomination brokered by Emperor Leopold I.

This article focuses on recovering the second phase of Gautieri's career, marked by his reintegration into clerical life and his efforts to secure a diocesan appointment through appeals to the Holy See. Drawing on unpublished records from the papal archives and those of the Congregation de Propaganda Fide, the study reveals significant biographical details and brings into view the interaction between Vienna and Rome. Initially considered for the role of apostolic vicar in Wallachia, Gautieri was instead granted a titular bishopric in 1705, with an ambiguously defined jurisdiction over Habsburg Transylvania. Although consecrated with a delay of two years, in 1707, he was never to assume control of the designated territory. Ultimately, the case of Gautieri invites broader reflection on Catholic political strategies in East-Central Europe at the turn of the eighteenth century, and on the epistemic limitations faced by actors attempting to control these frontier regions.

Keywords: Habsburg Monarchy; army engineer; titular bishop; Catholic missions; Wallachia; Transylvania.

Angelo Gabriele Gautieri este astăzi un nume aproape complet ignorat de istorici, în ciuda faimei evidente de care s-a bucurat în epoca lui. Călugăr franciscan cu origini în nobilimea savoiardă, el își datorează cariera cunoștințelor pirotehnice, pe care le-a dovedit pentru mai bine de un deceniu după 1683 în slujba Habsburgilor austrieci pe frontul anti-otoman din Ungaria. Ca recompensă, spre finalul războiului a primit diverse însărcinări birocratice, iar ulterior împăratul Leopold I a negociat promovarea lui ca episcop. Studiul de față se concentrează pe recuperarea celei de a doua părți a carierei lui Gautieri, marcată de revenirea la haina clericală și de eforturile pentru obținerea unei numiri episcopale din partea Sfântului Scaun. Folosind mărturii inedite din arhivele papale și cele ale Congregației de Propaganda Fide, cercetarea dezvăluie detalii biografice semnificative și aduce în atenție interacțiunea dintre Viena și Roma. Propus inițial să ocupe poziția de vicar apostolic în Țara Românească, Gautieri avea să primească în 1705 un titlu *in partibus*, împreună cu o destul de neclară jurisdicție în Transilvania habsburgică. Cu o întârziere de doi ani, Gautieri a

fost consacrat episcop în 1707, dar nu avea să intre niciodată în teritoriul primit spre administrare. În cele din urmă, întregul episod invită la o reflecție mai profundă cu privire la proiectele politice catolice în Europa Central-Orientală la trecerea în secolul al XVIII-lea și la limitele cunoașterii acestui spațiu de frontieră de către actorii care încercau să îl controleze.

Cuvinte cheie: Monarhia habsburgică; inginer militar; episcop titular; misiuni catolice; Țara Românească; Transilvania.